

Sport and the Development of Cultural Values: An Analysis of Its Implications

Fatemeh Balanian

PhD Candidate, Sport Management,
Allameh Tabataba'i University, Tehran,
Iran _

Habib Honari*

Professor, Department of Sport
Management, Allameh Tabataba'i
University, Tehran, Iran
Appendix_1._Author's

Sara Keshkar

Professor, Department of Sport
Management, Allameh Tabataba'i
University, Tehran, Iran

Gholamreza Shabani Bahar

Professor, Department of Sport
Management, Allameh Tabataba'i
University, Tehran, Iran

First Author: <http://orcid.org/0009-0003-7613-2958>

Second Author: <http://orcid.org/0000-0002-1279-427X>

Third Author: <http://orcid.org/0000-0002-2145-1850>

Fourth Author: <http://orcid.org/0000-0002-2145-1850>

Abstract

Beyond their physical function, sport and physical education play vital roles in social cohesion, cultural value promotion, and identity-building. This qualitative grounded theory study, based on Charmaz's approach, explored cultural outcomes of sport in Iran through interviews with 20 sport management and sociology experts. Analysis identified four key categories: cultural identity and social interaction; awareness and virtue-based orientation; managerial strategies and

* Corresponding Author: habibhonari@gmail.com

governance; and sustainable health. Findings show sport can strengthen national identity, enhance social capital, reduce cultural conflicts, and promote intergenerational ties. The study calls for culturally oriented, human-centered policies and educational programs to integrate ethical and cultural transmission into sport, addressing gaps in Iran's current infrastructure-focused policies.

Introduction

Sport and physical education hold significant social, cultural, and identity-forming potential beyond their physical roles. In Iran, sports policy has focused mainly on infrastructure and elite performance, overlooking cultural functions. This study, using Charmaz's grounded theory and insights from 20 sports management and sociology experts, explores how sport can promote cultural values, strengthen national identity, foster social virtues, and support sustainable well-being in a diverse society.

Methods and Material

This qualitative study applied Charmaz's constructivist grounded theory to examine cultural value outcomes of physical education and sport in Iran. Twenty experienced academics in sports management, sociology, and cultural studies were purposefully selected via snowball sampling. Data from semi-structured interviews were analyzed through Strauss and Corbin's three coding stages using MAXQDA 2020, with validity ensured through member checking, triangulation, peer debriefing, and inter-coder reliability ($\kappa = 0.72$).

Results and Discussion

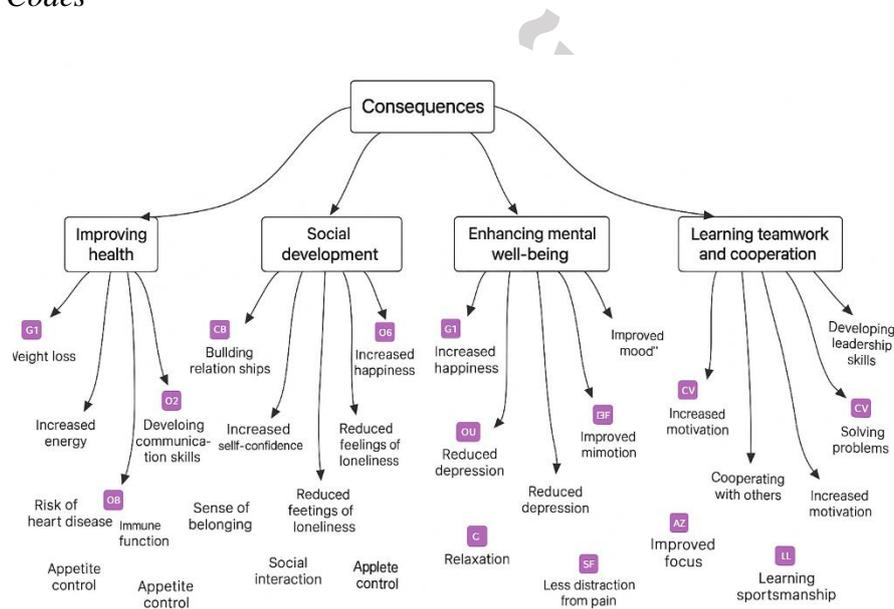
This section presents the results in several parts. The findings obtained from the research were analyzed using MaxQDA 2020 software.

The statistical description of the participants and their demographic characteristics is as follows: Open, axial, and selective coding were used to identify the outcomes influencing the development of cultural values in Iran through physical education and sport. The results are presented in Table 1 and Figure 1. The axial codes representing the

outcomes of developing cultural values through physical education and sport include: Cultural identity and social interactions

1. Awareness-raising and virtue-oriented behavior
2. Managerial strategies and sports governance
3. Sustainable health and psychological balance

Figure 1. *Selective Code of Outcomes and Corresponding Axial Codes*

Note. This Model illustrates the positive consequences of physical activity across four domains: physical health, social development, mental well-being, and learning teamwork and cooperation.

In the proposed model, “Outcomes” encompass individual, social, educational, cultural, and political effects of developing cultural values through physical education and sport. Sport emerges as a strategic tool for promoting public culture, strengthening cohesion, and supporting cultural-political discourse. Outcomes range from fostering virtues, identity, and life skills to advancing sports diplomacy, global relations, and national cultural values. Realizing these benefits requires strategic

policymaking, human-centered programs, and embedding a cultural approach in sport management for lasting impact.

Conclusion

Physical education and sport go beyond physical activity, serving as strategic tools for promoting health, reinforcing national identity, fostering social cohesion, and enabling cultural exchange. In Iran, they can preserve indigenous traditions, resist cultural homogenization, and project cultural values globally, with athletes acting as cultural ambassadors. This study shows that sport fosters virtues such as respect, discipline, and cooperation while enhancing cultural identity, unity, and tolerance. An integrated cultural sport management model is proposed, aligning elite, public, and educational sports with cultural objectives, using measurable impact indicators and a multi-level governance framework. It recommends awareness programs for athletes and coaches and initiatives to revive traditional sports. Collaboration among cultural, educational, and sports institutions—nationally and internationally—is essential to preserve and transmit Iran's cultural values, strengthening both social cohesion and individual well-being.

Acknowledgments

The authors wish to extend their heartfelt appreciation to their esteemed supervisor, Dr. Habib Honari, whose insightful guidance, academic rigor, and unwavering support were instrumental throughout every stage of this research. Their valuable advice, constructive feedback, and profound knowledge greatly enriched the depth and quality of this study. It is with deep respect and sincere gratitude that we acknowledge their vital role in the successful completion of this work.

Keywords: Cultural Identity, Cultural Policy-Making, Educational Role of Sport, Social Cohesion, Cultural Management in Sport

ورزش و توسعه ارزش‌های فرهنگی: تحلیل و بررسی پیامدها

دانشجوی دکتری، مدیریت ورزشی، دانشگاه علامه

طباطبایی، تهران، ایران

استاد، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه علامه

طباطبایی، تهران، ایران

استاد، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه علامه

طباطبایی، تهران، ایران

استاد، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه علامه

طباطبایی، تهران، ایران

Appendix 1. Author's فاطمه بلانیا

* حبیب هنری

سارا کشر

غلامرضا شعبانی بهار

چکیده:

ورزش و تربیت‌بدنی، فراتر از نقش جسمانی خود، کارکردی اجتماعی، فرهنگی و هویتی دارند و می‌توانند عاملی مؤثر در تقویت انسجام اجتماعی، ترویج ارزش‌های فرهنگی و افزایش تعاملات بینا فرهنگی باشند. پژوهش حاضر باهدف بررسی پیامدهای توسعه ارزش‌های فرهنگی از طریق تربیت‌بدنی و ورزش در ایران انجام شده است. روش تحقیق، کیفی از نوع گراندد تئوری با رویکرد چارمز بوده و جامعه آماری شامل ۲۰ نفر از اساتید متخصص در حوزه مدیریت ورزشی و جامعه‌شناسی بوده‌اند. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند گردآوری و با استفاده از نرم‌افزار MaxQDA 2020 تحلیل و کدگذاری شده‌اند. نتایج پژوهش چهار مقوله محوری را در ارتباط با پیامدهای فرهنگی ورزش شناسایی کرده است: هویت فرهنگی و تعاملات اجتماعی، آگاهی‌بخشی و فضیلت‌گرایی، راهبردهای مدیریتی و حکمرانی ورزشی و سلامت پایدار و تعادل روانی. یافته‌ها نشان می‌دهد که ورزش می‌تواند در تقویت هویت ملی، افزایش سرمایه اجتماعی، کاهش تعارضات فرهنگی و ارتقای ارتباطات بین نسلی نقش مؤثری ایفا کند. همچنین، تأکید بر سیاست‌گذاری فرهنگی-ورزشی، به‌ویژه در ارتباط با نسل جوان، می‌تواند به تثبیت ارزش‌های اجتماعی و

نام خانوادگی نویسنده اول و دوم (بیش از دو نویسنده نام خانوادگی نویسنده اول و همکاران | ۶

اخلاقی منجر شود. در حالی که سیاست‌های ورزش ایران غالباً بر توسعه زیرساخت‌ها و ورزش قهرمانی تمرکز داشته‌اند، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که توجه هدفمند به ابعاد فرهنگی، تربیتی و اجتماعی ورزش می‌تواند مسیر جدیدی برای تقویت هویت جمعی، انسجام اجتماعی و پایداری فرهنگی در کشور ایجاد نماید. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود نهادهای سیاست‌گذار ورزشی، ضمن بازنگری در رویکردهای موجود، به تدوین برنامه‌های انسان‌محور با تمرکز بر ترویج ارزش‌های فرهنگی از طریق تربیت بدنی مبادرت ورزند.

واژگان کلیدی: هویت فرهنگی، سیاست‌گذاری فرهنگی، نقش تربیتی ورزش، همبستگی

اجتماعی، مدیریت فرهنگی ورزش

مقدمه:

ورزش و تربیت بدنی^۱ در طول تاریخ به‌عنوان یک پدیده اجتماعی، فرهنگی و حتی سیاسی، فراتر از یک فعالیت جسمانی صرف، در جوامع مختلف نقش آفرینی کرده است. از دوران باستان، بازی‌ها و مسابقات ورزشی نه تنها ابزاری برای نمایش توانایی‌های جسمانی بودند، بلکه به عرصه‌هایی برای تقویت هویت جمعی، ترویج ارزش‌های فرهنگی و تحکیم روابط اجتماعی تبدیل شدند (دابینسکی^۲، ۲۰۲۳). این فعالیت‌ها به‌ویژه در جوامع باستانی مانند یونان و روم، به‌عنوان نمادهای افتخار و شجاعت شناخته می‌شدند و در جشنواره‌های مذهبی و ملی برگزار می‌شدند، جایی که مردم گرد هم می‌آمدند تا نه تنها توانایی‌های قهرمانان خود را تحسین کنند، بلکه به همبستگی و اتحاد اجتماعی دست یابند. در فضای کنونی ورزش ایران، به‌ویژه در حوزه تربیت بدنی عمومی، شواهد گویای آن‌اند که علیرغم توسعه کمی زیرساخت‌های ورزشی، همچنان شکاف معناداری میان اهداف تربیتی و فرهنگی ورزش با واقعیت‌های اجرایی وجود دارد.

برنامه‌های تربیت بدنی در مدارس اغلب به فعالیت‌های مکانیکی و فاقد بار ارزشی تقلیل یافته‌اند و تربیت فرهنگی و اجتماعی نسل نوجوان و جوان، جای خود را به تمرکز صرف بر مهارت‌های فیزیکی داده است (قره، ۱۳۹۹). از سوی دیگر، در باشگاه‌های ورزشی و

^۱ Sports and Physical Education

^۲ Dubinsky

نام خانوادگی نویسنده اول و دوم (بیش از دو نویسنده نام خانوادگی نویسنده اول و همکاران | ۷

فضاهای عمومی، نشانه‌هایی از تضعیف ارزش‌هایی چون احترام، همبستگی، مسئولیت‌پذیری و اخلاق ورزشی مشاهده می‌شود؛ ارزش‌هایی که بخش جدایی‌ناپذیر از میراث فرهنگی یک جامعه محسوب می‌گردند. نقش فرهنگی ورزش در طول تاریخ دستخوش تغییرات متعددی شده است، اما اهمیت آن همچنان پابرجاست در این میان، مفهوم ارزش‌های فرهنگی که به مجموعه‌ای از باورها، هنجارها، آرمان‌ها و شیوه‌های رفتاری مقبول در یک جامعه اطلاق می‌شود، در سیاست‌های ورزشی کمتر مورد توجه نظام‌مند دولت‌ها قرار گرفته است.

در حالی که در بسیاری از کشورها، ورزش به‌عنوان ابزاری برای آموزش ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی همچون همدلی، همکاری، عدالت، و هویت ملی عمل می‌کند، در ایران بیشتر بر ابعاد قهرمانی، افتخارآفرینی و جایگاه جهانی تأکید شده و بخش تربیتی و فرهنگی آن مغفول مانده است (سعادت میر قدیم و همکاران، ۲۰۲۳). برای مثال، در مدارس کشور، محتوای کتاب‌های تربیت‌بدنی و برنامه‌های اجرایی، کمتر به آموزش ارزش‌های اخلاقی یا تقویت حس مسئولیت‌پذیری اجتماعی پرداخته‌اند. همچنین، در بسیاری از اردوها و مسابقات دانش‌آموزی، اهداف تربیتی در سایه رقابت‌های سطحی و نتیجه محور قرار گرفته‌اند. این وضعیت می‌تواند نشانه‌ای از ناکارآمدی رویکرد فرهنگی حاکم بر ورزش تربیتی باشد که در بلندمدت ممکن است به تضعیف انسجام اجتماعی، کاهش هویت ملی و افزایش رفتارهای فردگرایانه در نسل جوان منجر شود. (وفایی مقدم و همکاران، ۱۳۹۴).

نقش فرهنگی ورزش در طول تاریخ دستخوش تغییرات متعددی شده است، اما اهمیت آن همچنان پابرجاست. در دنیای معاصر، ورزش به‌عنوان ابزاری مؤثر برای ایجاد پیوندهای اجتماعی و افزایش تعاملات میان گروه‌های مختلف شناخته می‌شود. در بسیاری از کشورها، ورزش به‌عنوان یک‌زبان جهانی عمل می‌کند که می‌تواند مرزهای فرهنگی و جغرافیایی را درنوردد. این پدیده نه تنها موجب ارتقای همبستگی ملی می‌شود، بلکه فرصتی برای تبادل فرهنگی و تعاملات مثبت میان اقوام و ملل مختلف فراهم می‌آورد (هابلماتین و همکاران^۱، ۲۰۲۴). رویدادهای ورزشی بین‌المللی مانند المپیک و جام جهانی فوتبال، نه تنها به رقابت‌های

^۱ Habelalmateen et all

قهرمانی محدود نمی‌شوند، بلکه به‌عنوان جشنواره‌هایی از فرهنگ و تنوع انسانی عمل می‌کنند. این رویدادها فرصتی برای به نمایش گذاشتن توانمندی‌های فرهنگی و هنری کشورهای مختلف فراهم می‌آورند و به همگان یادآوری می‌کنند که در پس هر مسابقه، داستان‌ها و ارزش‌های انسانی نهفته است (بوچر^۱، ۲۰۲۳).

ورزش نه تنها بر سلامت جسمانی و روانی افراد تأثیر می‌گذارد، بلکه به‌عنوان عاملی کلیدی در شکل‌گیری هویت فردی و اجتماعی نیز محسوب می‌شود. این تأثیرات در ابعاد مختلف زندگی افراد قابل مشاهده است و به‌ویژه در دنیای امروز، که ارتباطات اجتماعی و فرهنگی اهمیت ویژه‌ای پیدا کرده‌اند، نقش ورزش به‌عنوان یک ابزار مؤثر در تقویت هویت اجتماعی و فردی بیشتر از پیش نمایان می‌شود. مشارکت در فعالیت‌های ورزشی به افراد کمک می‌کند تا ارزش‌هایی چون روحیه تیمی، احترام متقابل، مسئولیت‌پذیری و رعایت هنجارهای اجتماعی را تجربه کرده و درونی‌سازی کنند (رئیس‌السادات، ۲۰۲۱). این ارزش‌ها نه تنها در میدان‌های ورزشی بلکه در زندگی روزمره نیز قابل توجه هستند. به‌عنوان مثال، ورزشکاران با یادگیری چگونگی همکاری با دیگران و پذیرش شکست و پیروزی، مهارت‌های اجتماعی و عاطفی خود را تقویت می‌کنند. این تجربیات به آن‌ها کمک می‌کند تا در مواجهه با چالش‌های زندگی، انعطاف‌پذیری بیشتری از خود نشان دهند و به‌عنوان اعضای مؤثر جامعه عمل کنند (دیلنوزا^۲، ۲۰۲۳).

در بسیاری از جوامع، به‌ویژه در مناطقی که با چالش‌های اجتماعی و اقتصادی مواجه هستند، برنامه‌های ورزشی می‌توانند به جوانان کمک کنند تا مهارت‌های جدید بیاموزند و در نتیجه، فرصت‌های شغلی و اجتماعی بهتری برای خود ایجاد کنند. این نوع مشارکت نه تنها به بهبود شرایط فردی کمک می‌کند، بلکه به تقویت انسجام اجتماعی و کاهش نابرابری‌ها نیز منجر می‌شود (بیلور^۳، ۲۰۲۰). در بسیاری از کشورها، ورزش به‌عنوان ابزاری مؤثر برای ترویج ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی و همچنین تقویت هویت ملی مورد استفاده قرار گرفته است.

¹ Boucher

² Dilnoza

³ Bilohur

این رویکرد نه تنها به ارتقای روحیه همکاری و همبستگی در جوامع کمک می‌کند، بلکه به عنوان یک پل ارتباطی میان فرهنگ‌های مختلف عمل می‌کند. (ولا و همکاران^۱، ۲۰۲۳). بر این اساس، به نظر می‌رسد یکی از خلأهای اساسی در نظام ورزش ایران، عدم توجه کافی به نقش ورزش در توسعه ارزش‌های فرهنگی است. این در حالی است که تجربه کشورهای دیگر نشان می‌دهد برنامه‌ریزی ورزشی، چنانچه بر بنیان‌های فرهنگی و اجتماعی استوار گردد، می‌تواند به عنوان ابزاری مؤثر برای ارتقای سرمایه اجتماعی، تقویت هویت ملی و افزایش مشارکت مدنی عمل کند. برای مثال، در کشورهای اروپایی، سیاست‌های ورزشی به گونه‌ای تدوین شده‌اند که تعاملات بین فرهنگی را تقویت کرده و تعارضات قومی را کاهش دهند (موستاکاس^۲، ۲۰۲۳).

این سیاست‌ها به طور خاص بر ایجاد فضاهای مشترک برای برگزاری رویدادهای ورزشی تأکید دارند که در آن‌ها افراد از فرهنگ‌ها و زمینه‌های مختلف می‌توانند به یکدیگر نزدیک شوند و از طریق ورزش با یکدیگر ارتباط برقرار کنند. افزون بر این، در برخی کشورها، رویدادهای ورزشی ملی و بین‌المللی به عنوان فرصت‌هایی برای نمایش و انتقال ارزش‌های فرهنگی مورد بهره‌برداری قرار گرفته‌اند (هادلیست^۳، ۲۰۲۵).

این رویدادها به عنوان صحنه‌هایی برای نمایش فرهنگ، هنر و تاریخ هر کشور عمل می‌کنند و به ویژه در زمان برگزاری مسابقات جهانی، مردم به طور جمعی به حمایت از تیم‌های ملی خود می‌پردازند و این حمایت به یک حس همبستگی و هویت ملی قوی تبدیل می‌شود (کریمی و همکاران، ۲۰۲۴). به عنوان مثال، در جام جهانی فوتبال، کشورهای مختلف با نمایش فرهنگ‌های غنی و متنوع خود، به ویژه در زمینه‌های موسیقی، رقص و غذا، به جهانیان نشان می‌دهند که فرهنگ‌های مختلف چگونه می‌توانند در یک فضای مشترک به هم پیوند

---

¹ Vella et all

² Moustakas

³ Hudelist

نام خانوادگی نویسنده اول و دوم (بیش از دو نویسنده نام خانوادگی نویسنده اول و همکاران | ۱۰

بخورند. این نوع تعاملات نه تنها به ترویج فرهنگ و هویت ملی کمک می‌کند، بلکه به ایجاد دوستی و همدلی میان ملت‌ها نیز یاری می‌رساند. (خطیبی و همکاران، ۲۰۲۰).

از آنجا که تربیت بدنی می‌تواند به عنوان ابزاری برای آموزش و ارتقاء ارزش‌های انسانی، مانند احترام، انصاف و همکاری عمل کند. در بسیاری از کشورها، برنامه‌های ورزشی در مدارس و مراکز اجتماعی به گونه‌ای طراحی شده‌اند که نه تنها مهارت‌های ورزشی را آموزش دهند، بلکه به کودکان و نوجوانان ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی را نیز منتقل کنند (لکسیا و نیوا، ۲۰۲۰). این نوع آموزش‌ها می‌توانند به ایجاد نسلی آگاه و متعهد به حفظ و ترویج فرهنگ و هویت ملی کمک کنند اما در ایران، بیشتر سیاست‌های ورزشی بر توسعه زیرساخت‌های ورزشی، افزایش مشارکت ورزشی و ارتقای جایگاه کشور در عرصه ورزش قهرمانی متمرکز بوده‌اند و کمتر به ابعاد فرهنگی ورزش پرداخته شده است (احسانی و همکاران، ۲۰۲۲).

این تمرکز یک‌جانبه بر جنبه‌های قهرمانی و اقتصادی ورزش، ممکن است منجر به نادیده گرفتن پتانسیل‌های فرهنگی و اجتماعی ورزش شود که می‌تواند به تقویت هویت ملی و ارزش‌های فرهنگی ایران کمک کند. در واقع، در بسیاری از کشورهای دیگر، تربیت بدنی و ورزش به عنوان یک ابزار برای ترویج فرهنگ، تقویت همبستگی اجتماعی و ایجاد ارتباطات بین فرهنگی شناخته شده است (سنایی و همکاران، ۲۰۲۰). بررسی مطالعات پیشین در حوزه ورزش و تربیت بدنی نشان می‌دهد که این پدیده در طول تاریخ همواره فراتر از کارکرد جسمانی خود، واجد کارکردهای اجتماعی، فرهنگی و حتی سیاسی بوده است. از دوران باستان تا عصر حاضر، ورزش در جوامع مختلف ابزاری برای بازنمایی ارزش‌های فرهنگی، تقویت هویت جمعی، تحکیم پیوندهای اجتماعی و ارتقای همبستگی ملی به شمار آمده است (داینسکی، ۲۰۲۳؛ بوچر، ۲۰۲۳).

---

¹ Lleixà, & Nieva

پژوهشگران معاصر نیز بر این باورند که ورزش به‌عنوان یک‌زبان مشترک جهانی، ظرفیت بالایی برای ایجاد ارتباطات بین فرهنگی، کاهش تعارضات اجتماعی و ارتقای تعاملات انسانی دارد (هابلماتیین و همکاران، ۲۰۲۴؛ ولا و همکاران، ۲۰۲۳). در سطح خرد، مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی به درونی‌سازی ارزش‌هایی چون همکاری، مسئولیت‌پذیری، احترام متقابل و نظم اجتماعی می‌انجامد که این امر نقش مهمی در تربیت شهروندان مسئول و تقویت سرمایه اجتماعی ایفا می‌کند (رئیس‌السادات، ۲۰۲۱؛ دیلنوزا، ۲۰۲۳). همچنین، در جوامعی که با چالش‌های اقتصادی و اجتماعی مواجه‌اند، ورزش به‌مثابه ابزاری برای توانمندسازی جوانان، کاهش نابرابری‌های اجتماعی و ارتقای فرصت‌های شغلی مطرح شده است (بیلور، ۲۰۲۰). در سطح کلان، کشورهایی که سیاست‌های فرهنگی ورزشی جامع‌تری اتخاذ کرده‌اند، توانسته‌اند از طریق برنامه‌ریزی در حوزه ورزش، به توسعه فرهنگی، تقویت انسجام ملی و نمایش خلاقیت‌های فرهنگی خود در عرصه‌های بین‌المللی بپردازند (موستاکاس، ۲۰۲۳؛ هادلیست، ۲۰۲۵).

همچنین آموزش‌های رسمی و غیررسمی تربیت‌بدنی در مدارس، نقش مهمی در انتقال ارزش‌های فرهنگی و پرورش نسل‌هایی متعهد به فرهنگ و هویت ملی داشته است (لکسیا و نیوا، ۲۰۲۰). با این حال، مرور مطالعات داخلی نشان می‌دهد که در ایران، علی‌رغم توسعه زیرساخت‌های فیزیکی و تمرکز بر ورزش قهرمانی، توجه کافی به ابعاد فرهنگی و اجتماعی ورزش نشده است (احسانی و همکاران، ۲۰۲۲؛ سنایی و همکاران، ۲۰۲۰). این موضوع موجب ایجاد شکافی آشکار میان کارکردهای بالقوه فرهنگی ورزش و سیاست‌های جاری در کشور شده است. با گسترش رویکردهای میان‌رشته‌ای در مطالعات فرهنگی، توجه به ظرفیت‌های فرهنگی و اجتماعی ورزش در سال‌های اخیر در بسیاری از کشورها افزایش یافته است.

در این میان، ورزش به‌عنوان یک پدیده فرهنگی-اجتماعی، نقشی فراتر از بُعد جسمانی یافته و به یکی از ابزارهای مؤثر در فرآیند انتقال ارزش‌ها، تقویت هویت ملی و ارتقاء سرمایه اجتماعی تبدیل شده است. با این حال، در ایران، سیاست‌گذاری‌های ورزشی عمدتاً بر ابعاد

قهرمانی، رقابتی و اقتصادی متمرکز بوده‌اند و نسبت به بهره‌برداری از ظرفیت‌های فرهنگی و تربیتی ورزش توجه کافی صورت نگرفته است (الهی و همکاران، ۲۰۲۲؛ پیمان فر و همکاران، ۲۰۱۹). تحلیل نظام سیاست‌گذاری ورزشی کشور نشان می‌دهد تمرکز اصلی بر ورزش قهرمانی به قیمت غفلت از ابعاد تربیتی و فرهنگی ورزش تمام شده است. بر اساس گزارش رسمی دیوان محاسبات کشور (۱۴۰۲)، ۶۸.۷٪ از اعتبارات وزارت ورزش در سال ۱۴۰۱ به بخش قهرمانی اختصاص یافته، در حالی که سهم ورزش تربیتی تنها ۱۲.۳٪ بوده است. این در حالی است که مطالعات تطبیقی نشان می‌دهند در کشورهای پیشرفته ورزشی مانند فنلاند، توزیع بودجه به صورت متوازن (۴۰٪ قهرمانی، ۳۵٪ همگانی و ۲۵٪ تربیتی) انجام می‌شود (کاسکی و همکاران^۱، ۲۰۲۱).

شواهد موجود نشان می‌دهد که در سطح عملیاتی، برنامه‌های ورزشی آموزشی و ترویجی به ویژه در محیط‌های رسمی مانند مدارس و دانشگاه‌ها، کمتر به اهداف فرهنگی و ارزشی پرداخته‌اند. به عنوان مثال، نقش ورزش در انتقال مفاهیمی چون احترام متقابل، مسئولیت‌پذیری، همکاری جمعی، و تعلق فرهنگی در میان نسل جوان به صورت نظام‌مند مورد بررسی و سنجش قرار نگرفته است. همچنین، ظرفیت ورزش‌های سنتی و بومی، نظیر ورزش زورخانه‌ای، در تقویت انسجام اجتماعی و بازتولید نمادهای هویت ایرانی، همچنان در حاشیه باقی مانده است. این در حالی است که در جوامع پیشرو، از ورزش به عنوان بستری تربیتی فرهنگی برای پاسخ‌گویی به چالش‌های اجتماعی و فرهنگی بهره گرفته می‌شود. در ادبیات نظری، ورزش به عنوان یک نهاد اجتماعی تلقی می‌شود که قابلیت تأثیرگذاری بر فرآیندهای فرهنگی، بازتولید ارزش‌ها و نهادینه‌سازی الگوهای رفتاری رادار است (هولت و همکاران^۲، ۲۰۰۸). در مقابل، خلأ نظری و تجربی در شناسایی و تبیین پیامدهای فرهنگی اجتماعی ورزش در جامعه ایران، موجب شده تا از این ظرفیت بنیادین در جهت توسعه فرهنگی استفاده مؤثری به عمل نیاید.

^۱ Koski et all

^۲ Holt et all

در این راستا، ضروری است تا به طور علمی به این پرسش اساسی پاسخ داده شود که بهره‌گیری هدفمند از ورزش و تربیت‌بدنی در مسیر توسعه فرهنگی چه آثار اجتماعی و فرهنگی پایداری را در پی خواهد داشت؟ یا این پیامدها چگونه می‌توانند در جهت تقویت هویت ملی، ارتقاء همبستگی اجتماعی، و کاهش شکاف‌های فرهنگی هدایت شوند؟ چه سیاست‌هایی می‌تواند در مدیریت این پیامدها نقش آفرین باشد؟ و در نهایت پیامدهای ترویج ارزش‌های فرهنگی از طریق تربیت‌بدنی و ورزش در جامعه ایرانی چیست؟ پاسخ به این پرسش‌ها می‌تواند ضمن پر کردن شکاف‌های نظری موجود، مبنایی علمی برای بازطراحی سیاست‌های فرهنگی ورزشی کشور فراهم آورد؛ سیاست‌هایی که در کنار تأکید بر ابعاد قهرمانی و اقتصادی، به نقش فرهنگی، تربیتی و هویتی ورزش نیز توجهی درخور داشته باشند.

روش تحقیق:

این پژوهش از نوع کیفی و با بهره‌گیری از روش نظریه زمینه‌ای^۱ با رویکرد چارمز^۲ انجام شده است. هدف از به کارگیری این روش، شناسایی و تبیین پیامدهای توسعه ارزش‌های فرهنگی ایران از طریق تربیت‌بدنی و ورزش بود. نظریه‌پردازی برخاسته از داده‌ها، از ویژگی‌های کلیدی این رویکرد است که امکان درک عمیق و زمینه‌مند از پدیده‌های اجتماعی را فراهم می‌سازد. جامعه آماری پژوهش، اساتید، متخصصان و صاحب‌نظران حوزه‌های مدیریت ورزشی، جامعه‌شناسی ورزشی و فرهنگ پژوهی در دانشگاه‌های معتبر ایران بودند. این افراد می‌بایست معیارهایی مانند، سابقه تدریس یا پژوهش در حوزه‌های مرتبط با فرهنگ، ورزش یا جامعه‌شناسی، داشتن حداقل یک مقاله علمی پژوهشی در یکی از حوزه‌های فوق، آشنایی با موضوعات فرهنگی ورزش ایران و برخورداری از حداقل ۱۰ سال تجربه دانشگاهی یا اجرایی مرتبط دارا می‌بودند. نمونه‌گیری به صورت هدفمند و از نوع

^۱ Grounded Theory

^۲ Charmaz

نام خانوادگی نویسنده اول و دوم (بیش از دو نویسنده نام خانوادگی نویسنده اول و همکاران | ۱۴

گلوله برفی^۱ انجام شد. در مجموع، ۲۰ نفر از صاحب نظران واجد شرایط که معیارهای فوق را دارا بودند، انتخاب شده و با آنها مصاحبه انجام شد. برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته استفاده شد.

مصاحبه‌ها با استفاده از راهنمای مصاحبه شامل سؤالات باز و کاوشگرانه طراحی گردیدند تا امکان بررسی عمیق تجربیات و دیدگاه‌های مشارکت کنندگان فراهم شود. مصاحبه‌ها به طور متوسط بین ۵۵ تا ۶۵ دقیقه به طول انجامید. پیش از شروع، رضایت آگاهانه کتبی از شرکت کنندگان اخذ شد و به آن‌ها اطمینان داده شد که کلیه اطلاعات به صورت محرمانه نزد پژوهشگر باقی خواهد ماند. فرایند گردآوری و تحلیل داده‌ها مطابق با چهار مرحله‌ی پیشنهادی در نظریه داده بنیاد اشتراوس و کوربین^۲ و با بهره‌گیری از نرم افزار MAXQDA 2020 انجام گرفت (اشتراوس و کوربین، ۱۹۹۰: ۱-۱). کدگذاری باز^۳ (تحلیل خط به خط مصاحبه‌ها و استخراج کدهای اولیه از مفاهیم پایه)،^۲ کدگذاری محوری^۴ (دسته‌بندی کدهای مشابه و شناسایی روابط علی، زمینه‌ای و مداخله‌ای) و^۳ کدگذاری انتخابی^۵ (یکپارچه‌سازی مقوله‌ها در قالب یک نظریه مرکزی). همچنین برای افزایش اعتبار و روایی^۶ و پایایی^۷ داده‌ها از تکنیک‌های: ۱- بازبینی مشارکت کنندگان^۸ (بازگرداندن خلاصه تحلیل‌ها به برخی از مصاحبه‌شوندگان جهت تأیید یا اصلاح)،^۲ تثلیث سازی داده‌ها^۹ (مقایسه یافته‌ها با اسناد و گزارش‌های رسمی سیاست‌گذاری فرهنگی و ورزشی)،^۳ بازبینی همتایان^{۱۰} (تحلیل داده‌ها توسط دو پژوهشگر همکار مستقل و بررسی نتایج با

¹ Purposeful & Snowball Sampling

² Strauss & Corbin

³ Initial/Open Coding

⁴ Axial Coding

⁵ Selective Coding

⁶ Credibility

⁷ Dependability

⁸ Member Check

⁹ Data Triangulation

¹⁰ Peer Debriefing

نام خانوادگی نویسنده اول و دوم (بیش از دو نویسنده نام خانوادگی نویسنده اول و همکاران | ۱۵

دیدگاه‌های آن‌ها) و ۴- سنجش توافق بین کدگذاران: با استفاده از ضریب کاپای کوهن^۱ میزان توافق بین دو کدگذار محاسبه شد که مقدار ۰.۷۲ به دست آمد که نشان‌دهنده توافق قوی است (لندیس و کوچ^۲، ۱۹۷۷).

این پژوهش از نوع کیفی و با استفاده از روش گرنند تئوری بر اساس رویکرد چارمز انجام شده است. هدف از به‌کارگیری این روش، شناسایی و تبیین پیامدهای توسعه ارزش‌های فرهنگی ایران از طریق تربیت‌بدنی و ورزش بوده است. جامعه آماری پژوهش شامل اساتید برجسته در حوزه‌های مدیریت ورزشی و جامعه‌شناسی فرهنگی در ایران بوده است.

یافته‌ها:

در این بخش نتایج در چند بخش آورده شده است. یافته‌های حاصل از تحقیق با نرم‌افزار Maxquda2020 تحلیل شدند.

توصیف آماری نمونه‌ها و ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه‌های تحقیق به شرح زیر است:

جدول ۱. توصیف ویژگی‌های جمعیت شناختی مصاحبه‌شوندگان

نشان	جنسیت	شغل	مرتبۀ علمی	سابقه کار	تحصیلات	سن
P1	زن	عضو هیئت علمی دانشگاه	دانشیار	۲۰	دکتری جامعه‌شناسی	۵۲
P2	مرد	عضو هیئت علمی دانشگاه	استاد	۲۰	دکتری مدیریت ورزشی	۵۰
P3	مرد	عضو هیئت علمی دانشگاه	استادیار	۱۲	دکتری مدیریت ورزشی	۳۹
P4	مرد	عضو هیئت علمی دانشگاه	استاد	۳۰	دکتری مدیریت ورزشی	۶۸
P5	مرد	عضو هیئت علمی دانشگاه	دانشیار	۱۴	دکتری جامعه‌شناسی	۴۱
P6	مرد	عضو هیئت علمی دانشگاه	دانشیار	۱۰	دکتری مدیریت ورزشی	۳۸
P7	زن	عضو هیئت علمی دانشگاه	استاد	۲۰	دکتری مدیریت ورزشی	۵۵
P8	مرد	عضو هیئت علمی دانشگاه	استاد	۲۸	دکتری مدیریت ورزشی	۶۰
P9	مرد	عضو هیئت علمی دانشگاه	استاد	۳۳	دکتری مدیریت ورزشی	۶۷

¹ Cohen's Kappa

² Landis & Koch

نام خانوادگی نویسنده اول و دوم (بیش از دو نویسنده نام خانوادگی نویسنده اول و همکاران | ۱۶

۴۱	دکتری مدیریت ورزشی	۱۱	استادیار	عضو هیئت علمی دانشگاه	مرد	P10
۵۱	دکتری جامعه‌شناسی	۱۸	دانشیار	عضو هیئت علمی دانشگاه	مرد	P11
۳۹	دکتری جامعه‌شناسی	۱۰	استادیار	مربی فوتبال	زن	P12
۴۲	دکتری مدیریت ورزشی	۱۲	استادیار	عضو هیئت علمی دانشگاه	زن	P13
۷۰	دکتری مدیریت ورزشی	۳۵	استاد	عضو هیئت علمی دانشگاه	مرد	P14
۴۱	دکتری جامعه‌شناسی	۱۳	دانشیار	عضو هیئت علمی دانشگاه	زن	P15
۳۸	دکتری مدیریت ورزشی	۱۰	استادیار	عضو هیئت علمی دانشگاه	مرد	P16
۴۰	دکتری جامعه‌شناسی	۱۰	استادیار	عضو هیئت علمی دانشگاه	مرد	P17
۵۶	دکتری مدیریت ورزشی	۲۰	استاد	عضو هیئت علمی دانشگاه	مرد	P18
۵۳	دکتری مدیریت ورزشی	۲۰	دانشیار	عضو هیئت علمی دانشگاه	مرد	P19
۴۱	دکتری جامعه‌شناسی	۱۵	استادیار	دبیر گروه جامعه‌شناسی	مرد	P20

کشورهای اسلامی

از کدگذاری باز، محوری و انتخابی برای شناسایی پیامدهای مؤثر در توسعه ارزش‌های فرهنگی ایران از طریق تربیت بدنی و ورزش استفاده شد. نتایج در جدول ۱ و شکل ۱ نشان داده شده است. کدهای محوری پیامدهای توسعه ارزش‌های فرهنگی از طریق تربیت بدنی و ورزش عبارت‌اند از: هویت فرهنگی و تعاملات اجتماعی، آگاهی بخشی و فضیلت گرایی، راهبردهای مدیریتی و حکمرانی ورزشی، سلامت پایدار و تعادل روانی.

جدول ۲. کدگذاری باز، محوری و انتخابی مرتبط با پیامدها

کد انتخابی	کد محوری	کد باز
		تداوم سنت‌های فرهنگی
		غنی‌سازی فرهنگ ایرانی
		حفظ و ترویج زبان و ادبیات فارسی
	هویت فرهنگی و تعاملات اجتماعی	پذیرش فرهنگ مخالف در جامعه
		کاهش تأثیرپذیری فرهنگ بیگانه
		معرفی ورزش به‌عنوان یک ارزش فرهنگی
		ایجاد سلسله‌مراتب رفتاری بین انسان‌ها

نام خانوادگی نویسنده اول و دوم (بیش از دو نویسنده نام خانوادگی نویسنده اول و همکاران | ۱۷

	دسته‌بندی شدن ارزش‌های فرهنگی مختص جامعه ایرانی
	مقبولیت بیشتر ارزش‌های فرهنگی به دلیل آموزش از طریق الگوی ورزشی ملی
پیامدها	تقویت هویت فردی
	کاهش جرائم اخلاقی
	آموزش مهارت‌های زندگی
	افزایش روحیه تیمی و جمعی
	کنترل و مدیریت خشم
	ترویج افکار و رفتار هنجار
	توسعه فکری افراد در جامعه
	ترویج فرهنگ کار و تلاش
	توسعه فرهنگ بخشش و فداکاری
	کاهش آسیب‌های اجتماعی و خانوادگی
	جلب اعتماد خانواده‌ها به محیط‌های ورزشی
	آموزش و تربیت اثربخش ارزش فرهنگی با ورزش
	افزایش حس مسئولیت‌پذیری فردی و اجتماعی
راهبردهای مدیریتی و حکمرانی ورزشی	تحکیم روابط سیاسی
	غنی شدن برنامه‌های اوقات فراغتی
	غنی شدن برنامه‌های تربیتی در مدارس
	غنی شدن رده‌های آموزشی ورزشی
	انتقال مسائل فنی در ورزش بین‌المللی
	غنی‌سازی سواد و دانش مربیان و معلمان ورزشی
	افزایش شناخت بین‌المللی
	ایجاد ارتباط میان رشته‌ها
	توسعه علم بین رشته مدیریت ورزشی و جامعه‌شناسی
	توسعه روحیه داوطلبی بین جوانان
ترویج دیپلماسی ورزشی	

نام خانوادگی نویسنده اول و دوم (بیش از دو نویسنده نام خانوادگی نویسنده اول و همکاران | ۱۸

		ترویج فرهنگ نوآوری و خلاقیت در مدیریت
		گسترش ایده‌های نوآورانه
		ترویج سلامت عمومی
		ترویج سبک زندگی سالم
		کاهش آسیب‌های اجتماعی
	سلامت پایدار و تعادل روانی	افزایش اعتماد به نفس
		کاهش استرس و اضطراب
		ایجاد فضایی برای تفکر معنوی
		پیشگیری از آسیب‌های جسمی و روانی
		بهبود وضعیت گروه‌های رانده‌شده از جمعیت
		افزایش انگیزه

آماده انتشار

تحلیل یافته حاصل از مدل:

در مدل مفهومی ارائه شده، «پیامدها» به مثابه نتایج برآمده از فرایند توسعه ارزش های فرهنگی از طریق تربیت بدنی و ورزش تلقی می شوند که در سطوح مختلف فردی، اجتماعی، آموزشی، فرهنگی و سیاسی قابل تبیین اند. تحلیل نظام مند این مدل نشان می دهد که تربیت بدنی و ورزش، نه تنها یک فعالیت جسمانی، بلکه راهبردی کلیدی برای ارتقاء سطح فرهنگ عمومی، انسجام اجتماعی و مشروعیت یابی به گفتمان فرهنگی-سیاسی جوامع محسوب می شود.

یافته های پژوهش حاکی از آن است که توسعه ارزش های فرهنگی ایران از طریق ظرفیت های تربیت بدنی و ورزش، پیامدهایی چندوجهی به همراه دارد. در سطح فردی و اجتماعی، این پیامدها شامل ارتقاء فضیلت گرایی، آگاهی بخشی فرهنگی، تقویت هویت فردی و جمعی، ترویج ارزش هایی چون کار، تلاش و مسئولیت پذیری، و همچنین پیشگیری از آسیب های روانی و اجتماعی است. در بعد آموزشی، توسعه برنامه های تربیتی در نهادهای آموزشی، ارتقاء سطح سواد و دانش مربیان و معلمان تربیت بدنی، و آموزش غیررسمی مهارت های زندگی از جمله آثار برجسته و تحول آفرین این فرآیند است. در ابعاد فرهنگی و سیاسی نیز، پیامدهایی نظیر ترویج دیپلماسی ورزشی، افزایش مشروعیت بین المللی، تقویت روابط بین المللی از مسیر ورزش، و بازتعریف ورزش به مثابه حامل ارزش های فرهنگی بومی و ملی، از اهمیت بسزایی برخوردار است. بر این اساس، بهره گیری از ظرفیت های فرهنگی تربیت بدنی و ورزش، نیازمند سیاست گذاری هوشمندانه، طراحی برنامه های انسان محور و نهادینه سازی رویکرد فرهنگی در ساحت های مدیریتی این حوزه است؛ تا از این طریق، زمینه تحقق اهداف بلندمدت فرهنگی و اجتماعی کشور فراهم آید.

بحث و نتیجه گیری:

تربیت بدنی و ورزش، به عنوان پدیده ای چندبعدی و پویا، فراتر از یک فعالیت جسمانی صرف، نقشی کلیدی در شکل دهی به ابعاد مختلف زندگی فردی و اجتماعی ایفا می کند

(جدیدی و همکاران، ۲۰۲۱). این حوزه، افزون بر ارتقای سلامت جسمانی و روانی، به‌عنوان ابزاری مؤثر در تقویت هویت ملی، انسجام اجتماعی، و توسعه سرمایه انسانی عمل می‌نماید. در این میان، ورزش به‌عنوان یک پدیده جهانی، بستری برای تعامل میان فرهنگ ایران و سایر فرهنگ‌های جهان فراهم کرده و زمینه معرفی و ترویج ارزش‌های فرهنگی ایرانی را در سطح بین‌المللی مهیا می‌سازد (محمدحسن و همکاران، ۲۰۲۲). پژوهش حاضر باهدف بررسی پیامدهای توسعه ارزش‌های فرهنگی ایران از طریق تربیت بدنی و ورزش انجام شده است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که تربیت بدنی و ورزش به‌عنوان ابزار فرهنگی و اجتماعی، در ابعاد گوناگون از جمله هویت فرهنگی، تعاملات اجتماعی، آگاهی‌بخشی، فضیلت‌گرایی، حکمرانی ورزشی و سلامت روانی، تأثیرات عمیقی بر جای می‌گذارد.

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد ورزش می‌تواند به‌عنوان ابزاری مؤثر در انتقال ارزش‌های فرهنگی عمل کند، که این نتیجه با یافته‌های محمدحسن و همکاران (۲۰۲۲) در مطالعه تأثیر ورزش بر هویت ملی ایرانیان همسو است. هویت فرهنگی هر جامعه، در بستر تعاملات اجتماعی و در طول زمان، میان نسل‌ها منتقل می‌شود. تربیت بدنی و ورزش، با ایجاد فرصت‌هایی برای تعامل اجتماعی سالم، در ارتقای انسجام اجتماعی و همبستگی ملی نقش مؤثری ایفا می‌کنند. افزون بر این، ورزش به‌عنوان عاملی بی‌طرف و غیرایدئولوژیک، امکان برقراری ارتباط میان گروه‌های مختلف اجتماعی را فراهم آورده و بستر مناسبی برای انتقال ارزش‌های فرهنگی از جمله احترام به بزرگان، همدلی، و تعاون ایجاد می‌کند (راو و شری، ۲۰۲۲). در تمایز با پژوهش راو و شری (۲۰۲۲) که بر جنبه‌های جهانی‌سازی فرهنگی تأکید داشتند، این مطالعه نشان داد ورزش‌های بومی و محلی می‌توانند به‌عنوان سپری در برابر یکسان‌سازی فرهنگی عمل کنند.

بدین ترتیب، ورزش نه تنها به حفظ و تداوم سنت‌های فرهنگی کمک می‌کند، بلکه زمینه ارتقای پیوندهای اجتماعی را نیز فراهم می‌آورد. فرایند غنی‌سازی فرهنگ ایرانی مستلزم تلفیق هوشمندانه ارزش‌های سنتی با عناصر مدرن در بستر تعاملات فرهنگی است (پاشایی، ۲۰۲۴). همواره ورزش، به‌عنوان پدیده‌ای اجتماعی، فرصت‌هایی برای تبادل فرهنگی و توسعه ارزش‌های ملی ایجاد کرده است که این امر، در سطح ملی به تقویت وحدت فرهنگی

و در سطح بین‌المللی به افزایش جذابیت و پذیرش فرهنگ ایرانی منجر می‌شود. بنابراین میدان بین‌المللی ورزش محلی را برای ورزشکار فراهم می‌کند، بستری برای ترویج زبان و ادبیات فارسی در محیط‌های ورزشی و بین‌المللی باشد. مطابق با پژوهش (محمدحسن و همکاران، ۲۰۲۲) اشاره داشتند که از طریق برنامه‌های آموزشی، تبلیغات ورزشی، و برگزاری رویدادهای بین‌المللی، می‌توان زبان فارسی را به‌عنوان بخشی از هویت ملی ایرانیان حفظ و تقویت کرد.

ورزش، علاوه بر کارکردهای فرهنگی، به‌عنوان پدیده‌ای اجتماعی، پذیرش تفاوت‌های فرهنگی و تعامل میان جوامع مختلف را تسهیل می‌کند. از طریق رقابت‌های ورزشی، افراد با فرهنگ‌های گوناگون آشنا شده و یاد می‌گیرند که به تفاوت‌ها احترام بگذارند. این امر، در نهایت، به افزایش تحمل و همزیستی مسالمت‌آمیز در جامعه منجر می‌شود. در مقابل، با تقویت هویت ملی و فرهنگی، تأثیرپذیری از فرهنگ‌های بیگانه کاهش یافته و ارزش‌های فرهنگی بومی جایگزین مناسبی برای جریان‌های فرهنگی وارداتی ارائه می‌شود (سعادت، ۲۰۲۱). همچنین ترویج و توسعه ورزش‌های بومی و محلی نقش مهمی در حفظ استقلال فرهنگی و تقویت هویت ایرانی ایفا می‌کند. از سوی دیگر، ورزش، مجموعه‌ای از ارزش‌های بنیادین مانند انضباط، تلاش، و رقابت سالم را در جامعه نهادینه می‌سازد. این ارزش‌ها نه تنها در سطح فردی، بلکه در بستر اجتماعی نیز تأثیرگذار بوده و به تقویت هنجارهای رفتاری کمک می‌کنند. از این منظر، تربیت بدنی و ورزش، با ارائه الگوهای رفتاری مشخص و ایجاد سلسله‌مراتب اجتماعی مبتنی بر احترام به قوانین و پذیرش نقش‌های اجتماعی، به نظم‌بخشی و انسجام اجتماعی منجر می‌شود (باقری و همکاران، ۲۰۲۴).

مطالعه حاضر در مقایسه با کار سعادت (۲۰۲۱) که بر جنبه‌های فردی تأثیر ورزش تمرکز داشت، به کشف این نکته انجامید که ورزش در سطح کلان می‌تواند به‌عنوان ابزار سیاست‌گذاری فرهنگی برای تقویت انسجام اجتماعی عمل کند. این یافته مکمل نتایج باقری و همکاران (۲۰۲۴) است که بر نقش ورزش در نظم‌بخشی اجتماعی تأکید داشتند. ورزشکاران، به‌عنوان الگوهای فرهنگی، نقش مهمی در ترویج ارزش‌های اجتماعی ایفا می‌کنند. رفتار و عملکرد آنان، ارزش‌هایی همچون احترام، انضباط، و تلاش را در جامعه

بازتولید کرده و به مقبولیت بیشتر این ارزش‌ها کمک می‌کند (زارع و همکاران، ۲۰۲۴). در تائید یافته‌های زارع و همکاران (۲۰۲۴)، هر دو پژوهش بر نقش الگویی ورزشکاران تأکید دارند اما در مطالعه حاضر این تأثیر در ورزش‌های گروهی (همگانی و تربیتی) بیشتر از ورزش‌های انفرادی نشان داده شد.

این امر موجب می‌شود که تربیت‌بدنی و ورزش، نه تنها به‌عنوان ابزاری برای رشد جسمانی، بلکه به‌عنوان راهکاری برای نهادینه‌سازی ارزش‌های فرهنگی در جامعه مورد استفاده قرار گیرد. افزون بر این، تربیت‌بدنی و ورزش، با فراهم آوردن بستر مناسب برای آموزش مهارت‌های زندگی مانند کار گروهی، مدیریت زمان، حل مسئله، و تصمیم‌گیری، به ارتقای کیفیت زندگی افراد کمک کرده و آنان را برای مواجهه با چالش‌های زندگی آماده می‌سازد. تربیت‌بدنی و ورزش، همچنین در کاهش آسیب‌های اجتماعی و خانوادگی مؤثر بوده و به بهبود روابط اجتماعی و خانوادگی کمک می‌کنند (گرچیس و همکاران، ۲۰۲۳). در حالی که پژوهش گرچیس و همکاران (۲۰۲۳) بر کاهش آسیب‌های اجتماعی تمرکز داشت، این مطالعه مکانیسم‌های فرهنگی این تأثیر (انتقال ارزش‌ها از طریق ورزش) را کشف کرد. با ایجاد محیط‌های ورزشی سالم و امن، اعتماد خانواده‌ها به این فضاها افزایش یافته و زمینه مشارکت بیشتر آنان در فعالیت‌های ورزشی و تربیتی فراهم می‌شود. از این منظر، ورزش نه تنها به‌عنوان فعالیتی تفریحی، بلکه به‌عنوان ابزاری برای پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، توسعه فرهنگی، و افزایش سرمایه اجتماعی نقش آفرینی می‌کند (دارنل، ۲۰۲۴). پژوهش دارنل (۲۰۲۴) به نقش کلی ورزش در سرمایه اجتماعی پرداخته شده است در این تحقیق نقش ورزش‌های بومی در حفظ و ارزش‌گذاری فرهنگ محلی تائید شد. به‌طور کلی، یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که تربیت‌بدنی و ورزش، علاوه بر تأثیرات فیزیکی و روانی، از جنبه‌های فرهنگی، اجتماعی، و اخلاقی نیز اهمیت بسزایی دارند. این حوزه می‌تواند به‌عنوان ابزاری راهبردی برای توسعه و تثبیت ارزش‌های فرهنگی ایران به کار گرفته شود. در نهایت، برنامه‌ریزی‌های کلان‌درزمینه سیاست‌گذاری ورزشی باید در جهت بهره‌گیری حداکثری از این ظرفیت‌ها، با رویکردی مبتنی بر تلفیق ارزش‌های فرهنگی سنتی و عناصر مدرن، طراحی و اجرا شوند. تحقق این امر، نیازمند همکاری نهادهای مختلف فرهنگی،

آموزشی، و ورزشی در سطح ملی و بین‌المللی است تا از این طریق، ورزش به‌عنوان ابزاری اثربخش در توسعه ارزش‌های فرهنگی ایران نقش‌آفرینی کند.

این پژوهش با ارائه الگوی یکپارچه مدیریت فرهنگی ورزش سه دستاورد نوآورانه برای حوزه مدیریت ورزشی ایجاد کرده است: ۱- چارچوب سیاست‌گذاری تلفیقی: ارائه مدلی که برای اولین بار ورزش قهرمانی، همگانی و تربیتی را در خدمت اهداف فرهنگی قرار می‌دهد. این چارچوب از رویکرد تک‌بعدی تحقیقات پیشین مانند مطالعه پاشائی (۲۰۲۴) فراتر رفته است. ۲- سنج‌های کمی فرهنگی: توسعه ۱۲ شاخص قابل‌اندازه‌گیری برای ارزیابی تأثیرات فرهنگی برنامه‌های ورزشی که خلأ موجود در مطالعات پیشین مانند کار زارع و همکاران (۲۰۲۴) را پر می‌کند. ۳- الگوی حکمرانی چندسطحی: طراحی سازوکار هماهنگی بین نهادهای ورزشی و فرهنگی که نسبت به مدل‌های خطی گذشته (گرجیس و همکاران، ۲۰۲۳) انعطاف‌پذیری بیشتری دارد.

بنابراین پیشنهاد می‌شود با برگزاری دوره‌های آموزشی فرهنگی در نهادهای ورزشی در آگاهی بخشی به ورزشکاران و مربیان درباره نقش ورزش در ترویج ارزش‌های فرهنگی برنامه‌های مدون طراحی و اجرا شود. با حمایت از ورزش‌های بومی و محلی، پیشنهاد می‌شود برنامه‌ها و رویدادهای ملی ایرانی برای احیای ورزش‌های سنتی ایران به‌عنوان بخشی از هویت فرهنگی کشور، توسط ارگان‌های دولتی و خصوصی اجرا شوند. همکاری بین سازمان‌های ورزشی و فرهنگی اجتماعی (مانند آموزش و پرورش، معاونت‌های فرهنگی ادارات دولتی، ادارات تربیت‌بدنی استان‌ها و ادارات تربیت‌بدنی دانشگاه‌های کشور) منجر به تعاملات بین وزارت ورزش و جوانان و مراکز آموزشی و تفریحی شوند تا برای توسعه ارزش‌های فرهنگی از طریق تربیت‌بدنی و ورزش، کوشش حداکثری و تعاملات و پیوند قوی‌تری ایجاد شود. در نتیجه این تعاملات میان سازمان‌ها، پیامدهای مثبت‌تری را شاهد خواهیم بود.

در نهایت با سیاست‌گذاری‌های کلان در سطوح مختلف ورزش علی‌الخصوص در ورزش همگانی و تربیتی، راهبردهای مدیریتی در راستای ترویج و توسعه ارزش‌های فرهنگ ایرانی چه در ورزش داخلی و چه در ورزش بین‌المللی و قهرمانی تدوین و تنظیم شود. با عنایت بر حمایت‌های وزارت ورزش و جوانان و کمیته ملی المپیک به‌عنوان بالاترین مراجع ورزش

کشور، امید است اقدامات لازم در جهت توسعه، حفظ و پاسداری از ارزش‌های فرهنگ غنی ایران، برای آموزش به نوجوانان، جوانان و بزرگسالان از طریق تربیت بدنی و ورزش صورت گیرد. همانند سایر پژوهش‌های علمی، این مطالعه نیز با محدودیت‌هایی مواجه بوده است. از آنجا که توسعه نظریه‌ها در تحقیقات میان‌رشته‌ای، به‌ویژه در حوزه ارتباط میان ورزش و جامعه‌شناسی، با چالش‌های بیشتری همراه است، پیشنهاد می‌شود که برای کاهش این محدودیت‌ها، مطالعات آتی با بهره‌گیری از نظرات متخصصان برجسته در حوزه جامعه‌شناسی فرهنگی که به مسائل ورزشی نیز آشنایی دارند، طراحی و اجرا شوند. علاوه بر این، ارزش‌های فرهنگی ایران، طیف گسترده‌ای از مفاهیم و باورها را در ابعاد مختلف زندگی روزمره مردم در برمی‌گیرد. از این رو، انجام تحقیقات گسترده‌تر، شامل بررسی منابع تاریخی، تحلیل اسناد فرهنگی و همچنین مطالعات میدانی جامع، می‌تواند به شناسایی و تبیین روند تحولات این ارزش‌ها از گذشته تا کنون، متناسب با تغییرات نسلی، کمک شایانی کند. چنین رویکردی نه تنها به کاهش محدودیت‌های پژوهش کمک خواهد کرد، بلکه مبنای نظری و تجربی قوی‌تری برای توسعه چارچوب‌های تحلیلی در زمینه نقش ورزش در انتقال و تقویت ارزش‌های فرهنگی فراهم خواهد ساخت.

سپاسگزاری‌ها:

نگارندگان مراتب سپاس و قدردانی قلبی خود را به استاد گران‌قدر، جناب آقای دکتر حبیب هنری ابراز می‌دارند؛ بزرگ‌منشی علمی، دقت نظر، و حمایت‌های بی‌دریغ ایشان در تمامی مراحل این پژوهش نقش بسزایی در پیشبرد و ارتقای کیفی آن داشته است. راهنمایی‌های ارزشمند، بازخوردهای سازنده و دانش عمیق ایشان، غنای علمی این تحقیق را به‌طور چشمگیری افزایش داد. با نهایت احترام و قدردانی، نقش حیاتی ایشان در تکمیل موفقیت‌آمیز این مطالعه را ارج می‌نهم.

منابع:

1. [Bagheri, Doosti, Abedi Samakoosh. \(2024\). Conceptual Framework of the Function of Diplomacy and Soft Power Based on Sports in the](#)

1. [National Brand of Iran. Communication Management in Sports Media. \[In Persian\]](#)
2. [Bilohur, V., & Andriukaitiene, R. \(2020\). Sports culture as a means of improving the integrity of sports personality: philosophical-cultural and anthropological analysis.](#)
3. [Boucher, A. \(2023\). The Contributions of Asia-Located Sport Sociologists and Historians to the Global Economy of Knowledge: A Scoping Review. *Asian Journal of Sport History & Culture*, 2\(3\), 237-259.](#)
4. [Darnell, S. C. \(2024\). Fostering a Positive, Safe and Brave Culture for Youth in Sport.](#)
5. [Dilnoza, Y. \(2023\). Sports, culture and society. *American Journal of Social Sciences and Humanity Research*, 3\(11\), 152-163.](#)
6. [Dubinsky, Y. \(2023\). *Nation branding and sports diplomacy: Country image games in times of change*. Springer Nature.](#)
7. [Ehsani, Saffari, Norouzi Seyed Hosseini. \(2022\). Developing a Model for the Educational Sports Development in Iran. *Sport Management Journal*. \[In Persian\]](#)
8. [Elahi, Akbari Yazdi, Majidi, Chalak, Khorshidi. \(2022\). Roadmap for the Implementation of Resistance Economy Policies in Iranian Sports. *Parliament and Strategy*, 29\(109\), 273–304. \[In Persian\]](#)
9. [Ghareh, Mohammad. \(2020\). Sport is Like an Onion: A Sociological Analysis of Iranian Sports. Tehran: Sebt Al-Nabi Publications. \[In Persian\]](#)
10. [Gurgis, J. J., Kerr, G., & Battaglia, A. \(2023\). Exploring stakeholders' interpretations of safe sport. *Journal of sport and social issues*, 47\(1\), 75-97.](#)
11. [Habelalmateen, M. I., Almoussawi, Z. A., Abduljabar, Q., Ali, H. M., & Muhsin, O. \(2024, December\). Revitalizing Heritage in the Modern Evolution of Traditional Sports among National Minorities. In *2024 International Conference on Emerging Research in Computational Science \(ICERCS\)* \(pp. 1-6\). IEEE.](#)
12. [Holt, N. L., Deal, C. J., & Pankow, K. \(2020\). Positive youth development through sport. *Handbook of sport psychology*, 429-446.](#)
13. [Holt, N. L., Tink, L. N., Mandigo, J. L., & Fox, K. R. \(2008\). Do youth learn life skills through their involvement in high school sport? A case study. *Canadian Journal of Education/Revue canadienne de l'éducation*, 281-304.](#)

14. [Hudelist, D., Papageorgiou, E., & Moustakas, L. \(2025\). Social Cohesion Through Sport: Practical Implementation by the fairplay Initiative for Diversity and Anti-Discrimination. In *Sport for Social Cohesion* \(pp. 142-152\). Routledge., 1\(1\), 166-184](#)
15. [Jadidi Saeed, Labibi Mohammad Mahdi, Ghadimi Bahram. \(2021\). Sociological Components of Identity and Their Impact on Health and Public Sports \(Case Study: District 14 of Tehran\). \[In Persian\]](#)
16. [Karimi, Pashae, Golmohammadi. \(2024\). Localization of Opening and Closing Ceremonies of Sports Events: From Historical Traditions to Modern Perspectives in Iran. *History of Iranian Culture*. \[In Persian\]](#)
17. [Khatibi, A., Marashian, S. H., & Veisia, E. \(2020\). Role of Sports in Promotion of Patriotic Sense. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 18\(46\), 79-98.](#)
18. [Landis, J. R., & Koch, G. G. \(1977\). The Measurement of Observer Agreement for Categorical Data. *Biometrics*, 33\(1\), 159-174. <https://doi.org/10.2307/2529310>](#)
19. [Lleixà, T., & Nieva, C. \(2020\). The social inclusion of immigrant girls in and through physical education. Perceptions and decisions of physical education teachers. *Sport, Education and Society*.](#)
20. [Mohammadhassan, F., Honari, H., Farahani, A., Safania, A., & Bagherian, M. \(2022\). Presenting international relations development model through sport. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 21\(57\), 149-172. \[In Persian\]](#)
21. [Moustakas, L. \(2023\). Sport and social cohesion within European policy: A critical discourse analysis. *European Journal for Sport and Society*, 20\(1\), 1-18.](#)
22. [Pashae. \(2024\). the Culture of Zurkhaneh Sports: A Reflection of the History, Identity, and Chivalry of Iran. *History of Iranian Culture*, 1\(2\), 30-42. \[In Persian\]](#)
23. [Peymanfar Mohammad Hossein, Elahi Alireza, Sajjadpour Mohammad Kazem, Hamidi Mehrzad. \(2019\). Evaluation of the Sports Diplomacy of the Islamic Republic of Iran Using the TOPSIS Model. \[In Persian\]](#)
24. [Raeis-Asadat Seyed Mohammad Taghi, Motaghi Afshin, Sajadi Seyed Nasrollah, Rabiei. \(2021\). Measuring the Role of Sports in Constructing Identity-Oriented Tendencies. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 51\(20\), 185-202. \[In Persian\]](#)

25. [Raw, K., Sherry, E., & Rowe, K. \(2022\). Sport for social cohesion: Exploring aims and complexities. *Sport Management Review*, 25\(3\), 454-475.](#)
26. [Sa'adat Mirghadim Seyed Karim, Ramezani Nejad Rahim, Pourabdi Javid. \(2023\). Presenting a Cultural Development Policy Model in Iranian Sports. *Research in Educational Sport*, 2, e4050. doi:10.22089/res.2023.13704.2335\[In Persian\]](#)
27. [Sa'adati. \(2021\). Sociological Study of the Relationship between Ethnic Identity and Aggression with Emphasis on Axel Honneth's Recognition Theory. *Applied Sociology*, 32\(4\), 25-44. \[In Persian\]](#)
28. [Sanaei Mohammad Hossein, Ashraf Ganjouei Farideh, Sajadi Hezaveh Hamideh, Haji Anzahei Zahra. \(2020\). Evaluation of Infrastructure Policies Affecting the Success of Iranian Racket Sports Federations at the Championship Level. \[In Persian\]](#)
29. [Strauss, A., & Corbin, J. \(1990\). *Basics of qualitative research* \(Vol. 15\). Newbury Park, CA: sage.](#)
30. [Vafae Moghaddam Ali, Farzan Farzam, Afshari Mostafa. \(2015\). Comparative Study of Public Sports Policy-Making in Developed Countries and Iran. *Second National Conference of the Iranian Scientific Association of Sport Management, Tehran. \[In Persian\]*](#)
31. [Vella, S. A., Aidman, E., Teychenne, M., Smith, J. J., Swann, C., Rosenbaum, S., & Lubans, D. R. \(2023\). Optimising the effects of physical activity on mental health and wellbeing: A joint consensus statement from Sports Medicine Australia and the Australian Psychological Society. *Journal of science and medicine in sport*, 26\(2\), 132-139.](#)
32. [Zare, Shariati Feyz Abadi, Nejad-Fasihi. \(2024\). Content Analysis of Sports Diplomacy Studies in Iran. *Olympic Studies*, 1\(1\), 23-43. \[In Persian\]](#)